



Briuselis, 2025 m. kovo 7 d.
(OR. en)

6463/25

SOC 91
EMPL 63
EDUC 49
MI 121
COMPET 124
JAI 285
GENDER 23

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
gavimo data:	2025 m. kovo 6 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 90 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Įgūdžių sąjunga

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 90 final.

Priedama: COM(2025) 90 final



Briuselis, 2025 03 05
COM(2025) 90 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Įgūdžių sąjunga

Igūdžių sąjunga

Europos konkurencinė galia yra jos žmonės. Mūsų žmogiškasis kapitalas itin svarbus ES klestėjimui, jos ekonominiam atsparumui ir unikaliam socialinei rinkos ekonomikai. Jis labai svarbus, kad būtų skatinamas mūsų našumo augimas, didinamas mūsų pramonės konkurencingumas ir novatoriškumas, pritraukiama papildomų investicijų, kuriama dinamiška bendroji rinka ir didinamas ekonominis saugumas. Žmonėms teikiama pirmenybė ir investicijos į įgūdžius atsiperka su kaupu. Atsižvelgiant į pasaulinę konkurenciją dėl specialistų ir mažėjančių darbingo amžiaus gyventojų skaičių ES, Europos konkurencingumas priklauso nuo į ateitį orientuotų įgūdžių, kurie padeda užtikrinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą. Žmogiškasis kapitalas taip pat labai svarbus parengčiai ir saugumui dabartinėje geopolitinėje situacijoje užtikrinti.

Siekdama būti konkurencinga ir pasirengusi ateičiai, ES turi remti savo žmones ir padėti jiems pasirengti ateičiai įgyjant įgūdžių ir gebėjimų, kurie yra būtini siekiant sėkmingai mokytis, dirbti ir gyventi, kaip pabrėžiama ES konkurencingumo kelrodyje¹. Europos socialinė rinkos ekonomika, kuriama daugiausia remiantis švietimu, mokymu, moksliniais tyrimais, inovacijomis ir demokratija, gali būti tvirtas pagrindas siekiant nustatytų tikslų.

1. Problema – poreikis turėti daugiau ir geresnių įgūdžių

Įgūdžių sąjungos² tikslas – padėti kurti kokybiškas, įtraukias ir pritaikomas švietimo, mokymo ir įgūdžių sistemas, siekiant didinti ES konkurencingumą. Todėl siekiant įgyvendinti veiksmingą ir kryptingą politiką, itin svarbu bus ES lygmeniu kaupti išsamesnę informaciją apie įgūdžius.

Kaip pabrėžiama Draghi³, Lettos⁴ ir Niinistö⁵ pranešimuose, **ES konkurencingumą riboja kvalifikuotų darbuotojų ir įgūdžių trūkumas, nepakankama pertvarkos sparta ir fragmentiškas bei neveiksmingas valdymas**. Šios problemos yra kliūtis didinti našumą ir diegti inovacijas, o tai trukdo mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir vykdyti skaitmenizavimą.

1.1. Kvalifikuotų darbuotojų ir įgūdžių trūkumas

Europoje trūksta kvalifikuotų aukštojo ir profesinio mokymo įstaigas baigusių specialistų, taip pat neužtikrinama pakankamai galimybių žmonėms kelti savo kvalifikaciją arba persikvalifikuoti įvairiuose profesinio gyvenimo etapuose. Be to, pasaulinėje konkurencijoje dėl specialistų Europa nėra labai patraukli. Dažnai kvalifikuotų darbuotojų dar labiau trūksta mažiau išsivysčiusiuose, atokiuose ir atokiausiuose regionuose. Neretai neįgaliesiems arba migrantų kilmės asmenims,

¹ [Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES konkurencingumo kelrodis“, COM\(2025\) 30 final.](#)

² Visame komunikate sąvoką „įgūdžiai“ reikėtų suprasti plačiąja prasme. Tai apima apskritai gyvenime svarbius įgūdžius, žinias ir kompetencijas, t. y. gerokai daugiau nei darbo rinkai reikiamus įgūdžius.

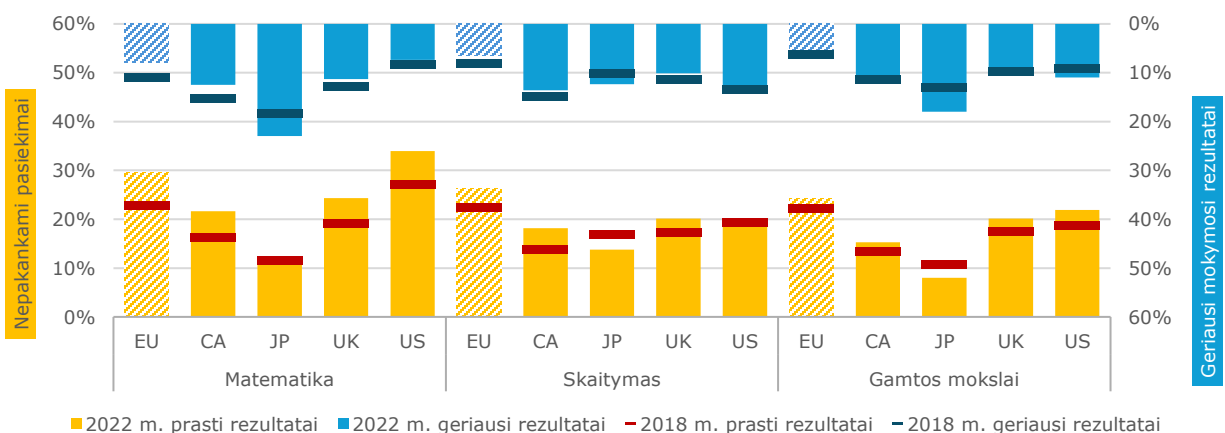
³ Draghi pranešimas dėl Europos konkurencingumo ateities.

⁴ *Much more than a market: Speed, Security, Solidarity / Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* („Daug daugiau nei rinka. Spartumas, saugumas, solidarumas / Bendrosios rinkos įgalėjimas siekiant tvarios ateities ir klestėjimo visiems ES piliečiams“), Enrico Lettos pranešimas.

⁵ *Safer Together: Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* („Saugesni kartu. Europos civilinės ir karinės parengties ir pasirengimo stiprinimas“), buvusio Suomijos Respublikos Prezidento Saulio Niinistö, kaip Europos Komisijos pirmininko specialiojo patarėjo, pranešimas.

norintiems tobulinti savo įgūdžius, tenka įveikti papildomas kliūtis, o dėl to neišnaudojamas ES darbo jėgos potencialas.

Pradedant mokykla. Europa atsilieka nuo kitų regionų pagrindinių įgūdžių srityje. Naujausiais Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) duomenimis⁶, penkiolikmečių matematikos, skaitymo ir gamtos mokslų rezultatai suprastėjo ir toliau blogėja. Be to, beveik pusė Europos jaunuolių neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių.



Šaltinis – Europos Komisija (2024). <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/d9d9adad-c71b-11ee-95d9-01aa75ed71a1>

Profesinio rengimo ir mokymo lygmeniu. Paprastai profesinis rengimas ir mokymas yra vienas iš būdų užsitikrinti kokybišką darbo vietą ir siekti karjeros vidutinės profesinės kvalifikacijos reikalaujančiose profesijose. Įvairios profesinės kvalifikacijos yra labai paklausios, ypač tose srityse, kuriose labai trūksta darbo jėgos⁷. Žalieji įgūdžiai yra vieni iš daugelio labai reikalingų įgūdžių, įgyjamų profesinio mokymo įstaigose, ir yra labai svarbūs siekiant sėkmingai įgyvendinti žaliają pertvarką ir kurti žiedinę ekonomiką. Apskritai, du trečdaliai profesijų, kurių kvalifikuotų darbuotojų ES trūksta labiausiai, yra amatininkystės profesijos, kurioms paprastai būtinas atitinkamas profesinis rengimas ir mokymas⁸. Kvalifikuotų darbuotojų trūkumas šiose srityse ir kituose svarbiuose sektoriuose, kaip antai žemės ūkio ir žuvininkystės sektoriuose, gali dar labiau padidėti, nes šiose profesijose dirbančių jaunų darbuotojų (iki 30 metų amžiaus) dalis yra nedidelė, todėl poreikis pakeisti senėjančią darbo jėgą jaunesniais darbuotojais yra dar didesnis.

Aukštojo mokslo lygmeniu. Daugiau kaip pusė naujų darbo vietų, kurios bus sukurtos iki 2035 m., bus susijusios su profesijomis, kurioms reikia aukštos profesinės kvalifikacijos. Vis dėlto Europoje išugdoma nepakankamai aukštos kvalifikacijos specialistų. Europa turi investuoti į aukštąjį mokslą ir skatinti dalytis ištekliais šioje srityje, kad būtų sukurta daugiau galimybių naudotis inovacijomis, pažangiausiomis žiniomis ir aukšto lygio įgūdžiais, be kita ko, vykdant bendras studijų programas aukštųjų mokyklų aljansuose, pvz., Europos universitetų aljansuose.

⁶ 2022 m. PISA tyrimo ataskaitoje teigiama, kad mokymosi rezultatai prastėja, o nelygybė didėja.

⁷ 2023 m. EURES ataskaita dėl darbo jėgos trūkumo ir pertekliaus, <https://www.ela.europa.eu/en/publications/labour-shortages-and-surpluses-europe-2023?etrans=lt>.

⁸ Didėjančio įgūdžių trūkumo problemą taip pat reikės spręsti siekiant išsaugoti kultūros paveldą.

Ir toliau suaugusiųjų lygmeniu. Kvalifikacijos kėlimas ir persikvalifikavimas bus itin svarbūs visą žmonių gyvenimą ir karjerą, vis dėlto vienam iš penkių suaugusiųjų kyla su skaitymu ir rašymu susijusių sunkumų⁹, o švietimo ar mokymo programose dalyvauja mažiau nei 40 proc. suaugusiųjų¹⁰, t. y. gerokai mažesnė jų dalis, nei numatyta pasiekti 2030 m. (60 proc.). Ši dalis yra daug mažesnė tarp žemos kvalifikacijos suaugusiųjų (18,4 proc.). Beveik pusė suaugusių gyventojų neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių, nors jie būtini daugiau kaip 90 proc. darbo vietų¹¹. Laiko apribojimai, finansinės aplinkybės, su priežiūra susijusios pareigos ir motyvacijos stoka – tai tik keletas kliūčių, trukdančių suaugusiesiems toliau mokytis.

Lyčių nelygybė. Nors apskritai aukštąjį išsilavinimą įgyja daugiau jaunų moterų nei vyrų, tiek aukštosiose mokyklose, tiek profesinio mokymo įstaigose gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse studijuojančių vyrų yra beveik dvigubai daugiau nei moterų. Tai daro didelį poveikį lyčių segregacijai darbo rinkoje ir riboja ES inovacijų potencialą.

Finansinių ir verslumo įgūdžių trūkumas. Europiečiai neturi būtinų finansinių ir verslumo įgūdžių, kad galėtų daugiau investuoti, taip pat steigti ir plėsti sėkmingus startuolius. Tai labai riboja ES inovacijų ir augimo potencialą.

Pasaulinė konkurencija dėl specialistų. Talentingiems trečiųjų šalių piliečiams Europos Sąjunga yra mažiau patraukli nei kitos EBPO narės, kaip antai Kanada, JAV ir Australija¹². Be to, dalis geriausių ES specialistų užsienyje randa geresnių galimybių pradėti veiklą arba siekti mokslinės karjeros.

Didelis įgūdžių trūkumas ir darbo jėgos trūkumo rizika sektoriuose, kuriuose vyksta sparti pertvarka, ir krizių metu. Įvykus nelaimėms ir susiklosčius krizinėms situacijoms, Europoje trūksta atitinkamų įgūdžių turinčių specialistų ir gali pritrūkti darbo jėgos itin svarbiuose sektoriuose. Skiriama nepakankamai dėmesio darbo jėgos poreikių analizei, naujų segmentų darbo jėgos mokymui arba atvyksta nepakankamai kvalifikuotų darbuotojų.

1.2. Nepakankamai sparti pertvarka

Europos švietimo ir mokymo sistemos nepakankamai greitai prisitaiko prie sparčių technologinių pokyčių ir kintančių įgūdžių, kurie yra būtini siekiant toliau mažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro¹³ ir stiprinti strateginių sektorių savarankiškumą.

Europai vis sunkiau patenkinti kvalifikuotų STEM sričių specialistų poreikį, ypač strateginiuose sektoriuose, kaip antai švarių ir žiedinių technologijų, skaitmeninių technologijų, aerokosminės erdvės ir gynybos sektoriuose, įskaitant tradicinius sektorius, kuriuose vis plačiau naudojamos

⁹ *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?* („Ar suaugusieji turi įgūdžių, kurie būtini siekiant klestėti besikeičiančiame pasaulyje“), EBPO 2023 m. suaugusiųjų įgūdžių tyrimas, https://www.oecd.org/en/publications/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_b263dc5d-en.html.

¹⁰ Suaugusiųjų mokymosi statistika, Eurostatas, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics&action=statexp-seat&lang=lt.

¹¹ 2024 m. skaitmeninio dešimtmečio pažangos ataskaitoje pabrėžiama, kad tik 55,6 proc. ES gyventojų turi bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius (palyginti su 80 proc. tikslu), o dabartiniu tempu IRT specialistų skaičius iki 2030 m. pasieks tik 12 mln., t. y. daug mažiau, nei numatyta pasiekti (20 mln.).

¹² *Talent attractiveness 2023* („2023 m. specialistų pritraukimo rodikliai“), EBPO, <https://www.oecd.org/en/data/tools/talent-attractiveness-2023.html>.

¹³ *ES automobilių pramonės sektoriaus veiksmų planu* siekiama spręsti problemas, susijusias su inovacijomis ir lyderyste ateities technologijų srityje, perėjimu prie švarios energijos bei priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir šiems tikslams įgyvendinti reikalingais įgūdžiais.

skaitmeninės priemonės, kurioms valdyti būtini STEM įgūdžiai. Nors išugdome aukštos kvalifikacijos specialistų, jų parengiama nepakankamai. Beveik keturioms iš penkių ES veikiančių mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) sunku rasti reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų, o tai daro didelį poveikį startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms, visų pirma veikiančioms proveržio technologijų, tokių kaip dirbtinis intelektas, puslaidininkiai ir kvantinė kompiuterija, srityse. Tokio trūkumo poveikis juntamas visuose sektoriuose, įskaitant transporto, maisto ir energetikos sektorius, o tai riboja ekonomikos augimą ir stabdo inovacijų diegimą.

Pagrindinių penkiolikmečių įgūdžių prastėjimas glaudžiai susijęs su matematikos ir gamtos mokslų mokytojų dalykininkų trūkumu, todėl akivaizdu, kad būtina nedelsiant pritraukti mokytojų bei instruktorių ir labiau juos remti, užtikrinant profesinio tobulėjimo galimybes šiose itin svarbiose srityse. Be to, keičiantis jaunesnių kartų poreikiams ir lūkesčiams, gali pririnkti naujos švietimo ir karjeros galimybių vizijos, kad ji atitiktų kintančią darbo ir inovacijų aplinką.

Nemažiau svarbu bet kur Europoje gyvenantiems visų kartų žmonėms suteikti įgūdžių, kurie yra būtini siekiant įveikti neatidėliotinus visuomenei kylančius iššūkius, pvz., susijusius su klimato kaita, demokratinėms institucijoms kylančiais sunkumais ir grėsmėmis vidaus saugumui (įskaitant grėsmes kibernetiniam saugumui ir hibridines grėsmes), kartu užtikrinant, kad jie galėtų pasinaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos teikiamomis galimybėmis.

Galiausiai Europa turi geriau išnaudoti turimus įgūdžius ir tuo tikslu gerinti kvalifikacijų pripažinimą tarpvalstybinio mastu, taip pat pripažinti ne tik formaliojo švietimo sistemoje įgytas kompetencijas. Daugeliui žmonių kyla sunkumų, kad jų įgūdžiai būtų pripažįstami persikėlus iš vienos ES valstybės narės į kitą arba atvykus iš trečiųjų šalių, todėl atvykusių specialistų potencialas dažnai lieka neišnaudotas.

1.3. Fragmentiškas valdymas ir informacija apie įgūdžius

Įgūdžių politika yra glaudžiai susijusi su švietimo, darbo, ekonomikos ir finansų politika bei socialine įtrauktimi. Tačiau tiek nacionaliniu, tiek regionų lygmenimis už šias sritis dažnai atsako skirtingos ministerijos arba departamentai ir kiekviena (-as) iš jų turi savo prioritetus.

Be to, dauguma suinteresuotųjų subjektų – švietimo ir mokymo sistemos, pramonė, valstybinės užimtumo tarnybos, socialiniai partneriai, pilietinė visuomenė – su įgūdžiais susijusius klausimus sprendžia nepakankamai suderinę savo veiksmus ir vadovaudamiesi skirtingais požiūriais.

Toks susiskaidymas yra kliūtis pažangiosioms investicijoms ir neleidžia surinkti pakankamai išsamios informacijos apie įgūdžius.

Dėl įvairių agentūrų, turinčių su informacija apie įgūdžius susijusios praktinės patirties, nepakankamo veiklos konsolidavimo, taip pat prognozavimo ir veiksmingo bendradarbiavimo stokos sunku užtikrinti, kad įgūdžių pasiūla atitiktų įgūdžių paklausą ateityje, be kita ko, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas teisėtai migracijai.

Nors valstybės narės deda daugiau pastangų švietimo ir įgūdžių srityje, šie iššūkiai pernelyg dideli ir neatidėliotini, kad juos galėtų tinkamai priimti valstybės narės pavieniui. ES lygmens veiksmai gali padėti paspartinti įgūdžių ir švietimo srities pertvarką, kuri yra būtina Europai siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą, taip pat sumažinti skirtumus įgyvendinant pokyčius ir priimant sprendimus. Taip pat labai svarbu į reformų ir atitinkamų iniciatyvų, nustatytų komunikate „Įgūdžių sąjunga“, įgyvendinimą kuo aktyviau įtraukti šalis kandidates, potencialias šalis kandidates ir kaimynystės priemonėje dalyvaujančias šalis, nes joms taip pat kyla panašių iššūkių.

Tai yra trys priežastys, dėl kurių Europai būtina labai padidinti savo užmojus ir paspartinti veiksmų. Įgūdžių sąjunga yra nauju bendradarbiavimo modeliu grindžiama plataus užmojo švietimo ir įgūdžių ugdymo ES strategija, kuria siekiama pasiūlyti drąsių sprendimų, remiantis aiškiais tikslais (2 skirsnis), pagrindiniais veiksmais (3 skirsnis), finansinėmis priemonėmis (4 skirsnis) ir veiksmingesniu valdymu (5 skirsnis).

2. Įgūdžių sąjunga. Tikslai

Įgūdžių sąjunga siekiama užtikrinti, kad **visi Europos gyventojai**, kad ir kur jie būtų, **turėtų galimybę susikurti tvirtus įgūdžių pagrindus ir visą gyvenimą kelti savo kvalifikaciją ir persikvalifikuoti**, kaip numatyta Europos socialinių teisių ramstyje. Įgūdžių sąjungos tikslas – remti Europos švietimo ir mokymo sistemas, kad visiems, įskaitant visus jaunuolius, nepriklausomai nuo jų kilmės ir gyvenamosios vietos, būtų užtikrinamos lygios galimybės gauti išsilavinimą, mokytis visą gyvenimą, dirbti kokybiškoje darbo vietoje, prisitaikyti prie pertvarkos ir įveikti krizes. Tvirtas švietimo pagrindas ir įgūdžiai taip pat stiprina tokias ES vertybes kaip demokratija, žmogaus teisės, solidarumas, socialinė įtrauktis ir įvairovė, o tai padeda didinti žmonių atsparumą klaidingai informacijai ir dezinformacijai, radikalizacijai ir įtraukimui į nusikalstamą veiklą, įgalina juos prisidėti prie žalesnės, teisingesnės ir darnesnės Europos kūrimo.

Antrasis tikslas – remti **įmones, kad jos būtų konkurencingos** ir atsparios, o darbdaviams, ypač MVĮ, būtų paprasčiau rasti žmonių, turinčių įgūdžių, reikalingų tvariam augimui užtikrinti ir kokybiškoms darbo vietoms kurti. Be to, įmonės skatinamos investuoti į visų kartų darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, kad jie galėtų prisitaikyti prie nuolat kintančių iššūkių ir galimybių. Kartu pripažįstama, kad įmonėms, ypač MVĮ ir startuoliams / veiklą plečiančioms įmonėms, reikia tinkamų paskatų ir paramos tokioms investicijoms įgyvendinti.

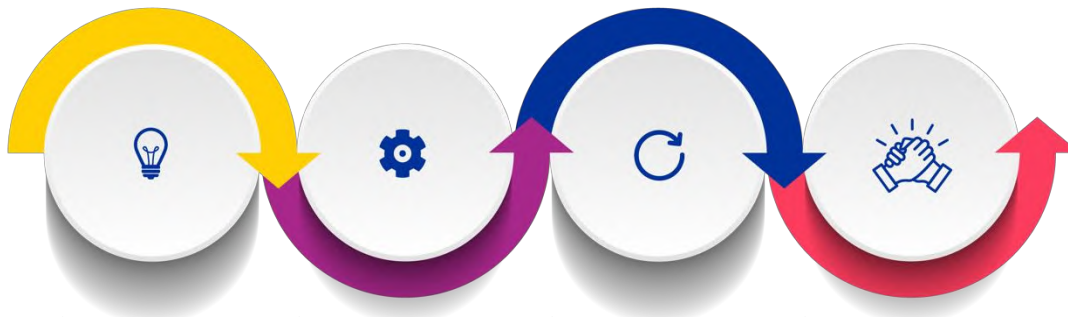
Galiausiai, kuriant įgūdžių sąjungą bus siekiama, kad **įgūdžiai ir kvalifikacijos, kad ir kur Europoje jie įgyjami, būtų skaidrūs, patikimi ir pripažįstami** visoje bendrojoje rinkoje, kad darbuotojai galėtų naudotis savo laisvo judėjimo teise, o darbdaviai, visų pirma MVĮ, galėtų veiksmingai įdarbinti specialistus iš kitų valstybių. Taip pat tai yra raginimas valstybėms narėms imtis veiksmų, kad būtų greitai pripažįstami ir už ES ribų įgyti įgūdžiai bei kvalifikacijos.

3. Pagrindinės įgūdžių sąjungos įgyvendinimo kryptys

Siekiant pirmiau išdėstytų tikslų, įgūdžių sąjunga padės:

- **ugdyti įgūdžius, reikalingus kokybiškam darbui ir gyvenimui**, užtikrinant tvirtą švietimo pagrindą ir vadovaujantis įtraukiu požiūriu, kuris grindžiamas mokymusi visą gyvenimą;
- **kelti** prisitaikyti gebančių darbuotojų (ypač žemesnės ir vidutinės kvalifikacijos) **kvalifikaciją ir juos perkvalifikuoti**, kad jie galėtų įveikti su skaitmenine pertvarka ir perėjimu prie švarios energijos susijusius iššūkius;
- **skleisti įgūdžius** užtikrinant laisvą asmenų judėjimą visoje ES ir taip išnaudojant visą bendrosios rinkos potencialą;
- **pritraukti, ugdyti ir išlaikyti specialistus**.

ĮGŪDŽIŲ SĄJUNGA



Igūdžių sąjunga bus grindžiama veiksmis, kurių jau imtasi pagal **Europos švietimo erdvės programą**¹⁴, **Europos igūdžių darbotvarkę**¹⁵ ir **Europos mokslinių tyrimų erdvės aktą**. Tuo remdamasi Komisija bendradarbiaus su švietimo ir mokymo sektoriaus, taip pat užimtumo ir darbo rinkos dalyviais, socialiniais partneriais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, kad švietimo ir igūdžių ugdymo sistemos valdymas būtų suderintas su igūdžių sąjungos tikslais. Komisija visiškai pripažįsta pagrindinį valstybių narių vaidmenį šioje srityje, kaip nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 ir 166 straipsniuose, ir įgyvendindama šiuos veiksmus veiks pagal savo kompetenciją.

A. Gyvenimo igūdžių ugdymas užtikrinant tvirtą ugdymo pagrindą

Labai suprastėje mūsų jaunimo **pagrindiniai igūdžiai**, įskaitant skaitmeninius igūdžius, mūsų švietimo sistemose yra tiksinti bomba, kelianti grėsmę Europos konkurencingumui. 2022 m. PISA tyrime atkreipiamas dėmesys į nerimą keliančias tendencijas: 30 proc. ES penkiolikmečių neturi minimalių matematikos žinių, o maždaug 25 proc. kyla sunkumų skaitymo ir gamtos mokslų srityse¹⁶. Maždaug 43 proc. aštuntokų neturi pagrindinių skaitmeninio raštingumo igūdžių, o tai rodo, kad padėtis blogėja¹⁷.

Iš esmės ES sėkmingai siekia 2030 m. ES lygmens tikslo – mokyklos nebaigusių asmenų skaičių sumažinti iki mažiau nei 9 proc., tačiau berniukams, neįgaliems jaunuoliams ir migrantų kilmės

¹⁴ Rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.) valdymo struktūros, [OL C 497, 2021 12 10](#).

¹⁵ Europos igūdžių darbotvarkė, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en?prefLang=lt.

¹⁶ *The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU: An EU comparative analysis of the PISA 2022 results* („Dvigubas iššūkis – lygybė ir kompetencija pagrindinių igūdžių srityje ES. Tarptautinio mokslievių vertinimo programos 2022 m. rezultatų ES lyginamoji analizė“).

¹⁷ *International Computer and Information Literacy Study (ICILS) in Europe, 2023* („2023 m. tarptautinis Europos kompiuterinio ir informacinio raštingumo tyrimas“).

besimokantiesiems rizika nebaigti mokyklos yra didesnė. Be to, ES dar labiau tolsta nuo 2030 m. ES lygmens tikslo, kad prastai besimokančių asmenų dalis būtų mažesnė nei 15 proc., palyginti su padėtimi prieš 10 metų. **Socialinė ir ekonominė padėtis** tebėra svarbus rodiklis, pagal kurį galima patikimai prognozuoti mokymosi rezultatus: palankių sąlygų neturintiems besimokantiesiems kyla 6,1 karto didesnė rizika, kad jų pagrindiniai įgūdžiai bus labai prasti, palyginti su palankesnėje padėtyje esančiais bendraamžiais¹⁸. **Atotrūkio tarp lyčių** esama skaitymo įgūdžių srityje – visose ES šalyse geriausių rezultatų dažniau pasiekia mergaitės, o tarp prastai besimokančiųjų gamtos mokslų srityje šiek tiek daugiau berniukų. Palyginti su miesto vietovėmis, **kaimo vietovėse** matomas atotrūkis, susijęs su skaitymo¹⁹ ir skaitmeniniais įgūdžiais²⁰. Aukštąjį išsilavinimą įgijusių jaunuolių dalis kaimo vietovėse yra nedidelė, palyginti su miesto vietomis²¹.

Dėl to kyla pavojus, kad ES dar labiau atsiliks pasaulinėse technologijų lenktynėse, kuriose dirbtinis intelektas, automatizavimas ir kibernetinio saugumo poreikiai lemia didelius pramonės ir visuomenės pokyčius. Gynybos, aerokosminės erdvės ir branduolių sintezės technologijų sektoriuose aukšto lygio STEM įgūdžiai yra itin svarbūs siekiant sumažinti priklausomybę nuo ES nepriklausančių šalių tiekėjų ir plėtoti naujos kartos pajėgumus. Tačiau 2015–2022 m. bendras daktaro laipsnį STEM srityse įgijusių asmenų skaičius sumažėjo (–7 proc.): gamtos mokslų, matematikos ir statistikos srityse jis sumažėjo 13,1 proc., o IRT srityje – 25,5 proc. ir tik inžinerijos, gamybos ir statybos srityse tas skaičius padidėjo (+ 9,4 proc.).

Be to, populiarinant STEAM metodus, kurie apima gamtos mokslus, technologijas, inžineriją, menus bei matematiką ir taip padeda peržengti skirtingas disciplinas skiriančias ribas, skatinamas kūrybinis mąstymas. Toks įgūdžių rinkinys yra labai patrauklus darbdaviams²². Be to, taikant STEAM metodus, sudaromos palankesnės sąlygos skaitmeniniam ir finansiniam raštingumui ugdyti, nes mokiniai įgyja įgūdžių, kurie yra būtini siekiant suprasti, kaip veikia skaitmeninės ir finansų sistemos.

Kartu būtina nedelsiant spręsti **lyčių nelygybės** problemą, nes daugelyje STEM sričių, įskaitant inžinerijos ir informatikos, moterų vis dar gerokai mažiau nei vyrų, o vyrų gerokai mažiau tokiuose sektoriuose, kaip sveikatos, gerovės ir mokymo.

Labai svarbu užtikrinti, kad **mokytojo profesija** taptų patrauklesnė ir būtų labiau subalansuota lyčių atžvilgiu, taip pat spręsti mokytojų (visų pirma STEM sričių) trūkumo problemą, išlaikyti specialistus ir užtikrinti, kad mokytojai būtų geriau pasirengę įveikti iššūkius, susijusius su prastais mokymosi rezultatais ir technologiniais pokyčiais. Pavyzdžiui, tik 40 proc. mokytojų yra pasirengę mokymo procese naudoti skaitmenines technologijas. Nors 68 proc. paauglių jau naudoja dirbtinį intelektą, švietimo sistemoms trūksta būtinų sistemų, kad DI būtų veiksmingai integruotas į mokymosi procesą²³.

Gyvenimo įgūdžių, be kita ko, gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis, skaitmeninio raštingumo, kritinio mąstymo ar pagrindinių kibernetinio saugumo žinių, ugdymas yra labai

¹⁸ [2024 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis](#).

¹⁹ Daugiau informacijos apie mokyklinį ugdymą kaimo vietovėse – 2021 m. EBPO ataskaitoje „Kokybiškas švietimas kaimo bendruomenėse“ (angl. *Delivering quality education in rural communities*).

²⁰ Nors pastaraisiais metais padėtis pagerėjo, išlieka 15 proc. atotrūkis (COM(2024) 450 *final*).

²¹ Eurostatas (2022).

²² Pasaulio ekonomikos forumo 2023 m. ataskaita „Darbo vietos ateityje“ (angl. *The Future of Jobs*), <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>.

²³ Fondo „Vodafone“ 2025 m. ataskaita „DI Europos mokyklose“.

svarbus bendrai Europos **parengčiai** įveikti krizes, taip pat ir demokratijos atsparumo požiūriu. Tokiomis aplinkybėmis besimokantiejiems taip pat būtini ne tik tvirti pagrindiniai ir aukšto lygio STEM sričių įgūdžiai, bet ir pilietinis ugdymas bei pilietinės kompetencijos. Būtina gerinti parengtį valdyti riziką švietimo ir mokymo sistemose, siekiant užtikrinti, kad ES ir jos valstybės narės galėtų toliau veikti bet kokiomis aplinkybėmis ir atlikti pagrindines visuomenei svarbias funkcijas.

Neformalusis mokymasis ir savišvieta, darbas su jaunimu, kultūrinės iniciatyvos, dalyvavimas sportinėje veikloje ir savanoriška veikla taip pat gali žmonėms suteikti vertingų galimybių plėsti žinias, ugdyti savo įgūdžius, plėtoti požiūrį ir gerinti elgseną, kad jie galėtų augti ir tapti aktyviais piliečiais.

Pagrindiniai rezultatai ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis

★ Sukurti tvirtą švietimo ir mokymo pagrindą

- Aktyviau remti pagrindinių raštingumo, matematikos, gamtos mokslų, skaitmeninių įgūdžių ir pilietiškumo įgūdžių ugdymą įgyvendinant **Pagrindinių įgūdžių veiksmų planą**. Vykdydama bandomąją **Pagrindinių įgūdžių rėmimo programą**, Komisija kartu su suinteresuotomis valstybėmis narėmis įgyvendins ES lėšomis remiamą veiksmingų intervencinių priemonių sistemą, skirtą vaikams ir jaunuoliams, kuriems sunku įgyti pagrindinių įgūdžių. **Europos novatoriškos mokyklos apdovanojimu** bus pripažįstamos mokyklos, kurios itin novatoriškai keičia mokymo programas, kad mokiniams suteiktų STEM įgūdžių ir ugdytų jų pilietiškumą, be kita ko, bendradarbiaudamos su įmonėmis ir vietos valdžios institucijomis. Komisija siūlo dabartinį tikslą, susijusį su pagrindiniais įgūdžiais, papildyti taip: **iki 2030 m.**
- **besimokančiųjų, kurių raštingumo, matematikos, gamtos mokslų sričių ir skaitmeniniai įgūdžiai yra prasti, dalis turėtų būti mažesnė nei 15 proc., o besimokančiųjų, kurių raštingumo, matematikos ir gamtos mokslų sričių mokymosi rezultatai labai geri, dalis turėtų siekti bent 15 proc.**
- Remdamasi Skaitmeninio švietimo veiksmų plano peržiūra, Komisija parengs **2030 m. skaitmeninio švietimo ir įgūdžių ateities veiksmų gaires**, kad paskatintų visiems suteikti vienodas skaitmeninio švietimo galimybes. Sukūrus patikimą ES skaitmeninio švietimo ekosistemą, bus pasirengta ateities iššūkiams ir užmegzti ilgalaikiai partnerystės ryšiai su ES įsikūrusiomis švietimo technologijų įmonėmis ir nepriklausomais europinių sprendimų kūrėjais. Įgyvendinant iniciatyvą dėl **DI švietimo ir mokymo srityje**, bus nustatyta DI raštingumo sistema ir remiamas DI integravimas į švietimo ir mokymo procesus, taip pat atsižvelgiama į poreikį užtikrinti saugą internete ir gerovę skaitmeninėje erdvėje, kovojama su dezinformacija ir klaidinga informacija, o kartu skatinamos inovacijos švietimo srityje. Iki 2025 m. pabaigos bus atnaujinta Skaitmeninės kompetencijos programa, kad joje būtų atsižvelgta į naujas besiformuojančias technologijas, įskaitant dirbtinį intelektą.
- Teikti paramą pagal **strateginį STEM švietimo planą**, siekiant pakeisti blogėjančių STEM sričių mokymosi rezultatų mokyklose tendenciją ir pritraukti daugiau studentų rinktis STEM kryptis ir karjerą. Vienas iš pagrindinių šio plano tikslų – pritraukti daugiau mergaičių ir moterų į STEM sričių studijas, įskaitant skaitmenines studijas ir karjerą. Be to, Komisija siūlo nustatyti strateginį tikslą, susijusį su studijuojančiais pagal STEM sričių programas: **iki 2030 m.**

- **studijuojančiųjų pagal STEM sričių pirminio vidutinio lygio profesinio mokymo programos dalis turėtų sudaryti bent 45 proc.²⁴ ir bent vienas iš keturių studentų turėtų būti moteris²⁵;**
 - **studijuojančiųjų pagal STEM sričių tretinio lygio programos dalis turėtų būti bent 32 proc.²⁶ ir bent du iš penkių studentų turėtų būti moterys²⁷;**
 - **studijuojančiųjų pagal IRT srities doktorantūros programos dalis turėtų sudaryti bent 5 proc.²⁸ ir bent vienas iš trijų studentų turėtų būti moteris.**
- **Didinti mokytojo ir akademinės karjeros patrauklumą ir tuo tikslu įgyvendinti:**
- **ES mokytojų ir instruktorių darbotvarkę**, kuria siekiama padėti valstybėms narėms spręsti mokytojų trūkumo problemą, gerinti mokytojų darbo sąlygas ir užtikrinti geresnes karjeros perspektyvas;
 - aukštajam mokslui taikomą ir **akademiniamis darbuotojams skirtą Europos kompetencijų sistemą**, kuri papildo esamą tyrėjams skirtą Europos kompetencijos sistemą („ResearchComp“). Kad mokytojo vaidmuo būtų labiau vertinamas akademinėje bendruomenėje, būtina pripažinti daugiau novatoriškų mokymo metodų, tobulinti galimybes mokytis visą gyvenimą ir mokytis pasitelkiant mikrokredencialus, kurti tarpvalstybines švietimo galimybes arba stiprinti bendradarbiavimą su darbdaviais²⁹.

★ **Sukurti patrauklią ir novatorišką profesinio rengimo sistemą**

Didinti profesinio mokymo programų patrauklumą, pažangumą ir įtraukumą įgyvendinant Europos profesinio rengimo ir mokymo strategiją. Šioje strategijoje daugiausia dėmesio bus skiriama profesinio mokymo programų vaidmeniui remiant ES konkurencingumą ir inovatyvumą, ekonominę, teritorinę ir socialinę sanglaudą, taip pat siekiant senėjančią darbo jėgą pakeisti jaunesniais darbuotojais ir tuo tikslu spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo, taip pat pasiūlos ir paklausos neatitikimo problemą, didinti profesinio mokymo programų patrauklumą, kokybę ir aktualumą darbo rinkoje ir remti judumą bei tarptautinimą. Strategijoje taip pat bus sprendžiami lyčių ir kitų stereotipų renkantis studijas klausimai ir remiamasi profesinio mokymo programų nauda bei teigiamu poveikiu darbo rinkai, kad profesinio mokymo programos būtų taip pat palankiai vertinama mokymosi galimybė, kaip ir aukštasis mokslas, be kita ko, tarp moterų.

★ **Sukurti įtrauklią ir į ateitį orientuotą aukštojo mokslo sistemą**

- Parengti iniciatyvą, **kuria būtų siekiama padidinti aukštojo mokslo prieinamumą įvairesnių grupių ir įvairesnio amžiaus besimokantiejiems**, kad būtų tenkinama didėjanti aukštąjį išsilavinimą įgijusių specialistų paklausa darbo rinkoje, (prognozuojama, kad tokia

²⁴ 2022 m. studijuojančiųjų pagal STEM sričių pirminio vidutinio lygio profesinio mokymo programos dalis buvo 36,2 proc. (naujausiais duomenimis). 2030 m. ES lygmens tikslas – užtikrinti, kad vidutinis metinis padidėjimas siektų maždaug 1,1 procentinio punkto.

²⁵ 2022 m. pagal STEM sričių pirminio vidutinio lygio profesinio mokymo programos studijuojančių moterų dalis (iš visų besimokančiųjų pagal STEM sričių programas) buvo 16,1 proc. (naujausiais duomenimis). 2030 m. ES lygmens tikslas – užtikrinti, kad vidutinis metinis padidėjimas siektų maždaug 1,1 procentinio punkto.

²⁶ 2022 m. studijuojančiųjų pagal STEM sričių tretinio lygio programos dalis buvo 27,1 proc. (naujausiais duomenimis). 2030 m. ES lygmens tikslas – užtikrinti, kad vidutinis metinis padidėjimas siektų maždaug 0,6 procentinio punkto.

²⁷ 2022 m. pagal STEM sričių tretinio lygio programos studijuojančių moterų dalis (iš visų studijuojančiųjų pagal STEM sričių programas) buvo 31,8 proc. (naujausiais duomenimis). 2030 m. ES lygmens tikslas – užtikrinti, kad vidutinis metinis padidėjimas siektų maždaug 1 procentinį punktą.

²⁸ Nuo 3,7 proc. 2022 m.

²⁹ [2024 m. lapkričio 25 d. Tarybos rekomendacija dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje.](#)

tendencija labai išryškės kuriant darbo vietas ateityje) ir būtų skatinama teikti studentų gerovės rėmimo paslaugas, teikiant tikslinę paramą jų sėkmei užtikrinti. Ši iniciatyva padės aukštosioms mokykloms ir jų darbuotojams įgyvendinti principus, gaires ir rodiklius, susijusius su platesne prieiga ir socialiniu aukštojo išsilavinimo aspektu, priimtus 2024 m. įgyvendinant Bolonijos procesą.

- o Visais lygmenimis stiprinti **verslumo ugdymą** universitetuose pasitelkiant daugiau specialiųjų modulių (įskaitant tarpvalstybinius modulius), taikomų su jų novatoriška ekosistema. Tai padeda studentams ugdyti įgūdžius ir tinkamą nusiteikimą, kurių reikia siekiant pradėti verslą ir kurti darbo vietas.

Pagrindiniai rezultatai

Pagrindinių įgūdžių veiksmų planas [2025 m. I ketv.]

Pagrindinių įgūdžių rėmimo programa (bandomoji) [2026 m.]

2030 m. skaitmeninio švietimo ir įgūdžių ateities veiksmų gairės [2025 m. IV ketv.]

Dirbtinio intelekto švietimo srityje iniciatyva [2026 m.]

Strateginis STEM švietimo planas [2025 m. I ketv.]

ES mokytojų ir instruktorių darbotvarkė [2026 m.]

Akademiniam darbuotojams skirta Europos kompetencijų sistema [2026 m.]

Europos profesinio rengimo ir mokymo strategija [2026 m.]

Aukštojo mokslo prieinamumo didinimas [2027 m.]

Kartų tarpusavio teisingumo strategija [2026 m. I ketv.]

B. Kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas siekiant užtikrinti į ateitį orientuotus įgūdžius

Dabartinės pertvarkos vyksta beprecedenčiu tempu ir mastu. Įgūdžiai visada buvo vienas iš Europos konkurencinių pranašumų. Tinkamos priemonės, kuriomis naudodamiesi darbuotojai galėtų veiksmingai ir atsiradus poreikiui pakelti savo kvalifikaciją ir persikvalifikuoti, padės Europos įmonėms ir darbdaviams būti konkurencingiems, o darbuotojams pereiti iš vienos darbo vietos į kitą, taip pat padės užtikrinti, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje.

Kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas yra bendra atsakomybė. Tam tikras vaidmuo tenka ne tik ES, nacionalinio, regionų ir vietos lygmens valdžios institucijoms, bet ir įmonėms, socialiniams partneriams, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjams, pilietinės visuomenės organizacijoms, vietos bendruomenėms ir pavieniams asmenims.

Atsižvelgiant į darbo rinkos prognozes, būtina kuo skubiau užtikrinti Europai būtinus įgūdžius. Komisija jau nustatė 42 profesijas, kurių darbuotojų trūksta visoje ES. Labiausiai trūksta statybų, transporto sektoriaus, kai kurių sveikatos priežiūros profesionalų, pvz., slaugytojų ir

gydytojų specialistų, taip pat priežiūros darbuotojų³⁰. Tikėtina, kad, kvalifikuotų darbuotojų trūkumas didės dėl su DI, robotika, duomenimis susijusių procesų ir dėl perėjimo prie švarios energijos įvairiuose pramonės sektoriuose³¹.

Dalyvavimas suaugusiųjų mokymosi programose tebėra nepakankamas, nes kasmet mokymuose dalyvauja vos 39,5 proc. suaugusiųjų,³² o tai gerokai mažiau už ES pagrindinį tikslą – šią dalį iki 2030 m. padidinti iki 60 proc. Žemos kvalifikacijos suaugusiųjų, kuriems tokių mokymų reikia labiausiai, dalyvauja dar mažiau. Mažiau išsivysčiusiuose regionuose ir regionuose, kuriuose vykdoma pertvarka, dalyvavimo rodikliai taip pat vidutiniškai mažesni. Moterims ir pažeidžiamoms grupėms, pvz., neįgaliesiems, kyla papildomų kliūčių, kurios trukdo jiems dalyvauti mokymo programose. Atsižvelgiant į tai, Moterų teisių veiksmų gairėmis bus skatinamos lygios galimybės bei galimybės kelti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti.

Turime įgalinti vyresnio amžiaus piliečius, norinčius toliau dalyvauti darbo rinkoje. Be to, reikėtų remti politikos iniciatyvas, kurios yra abipusiškai naudingos kelioms kartoms. Darbo vietose, kuriose dirba kelių kartų darbuotojai, paisoma įvairių poreikių, investuojama į abipusį žinių ir įgūdžių perdavimą tarp jaunų ir vyresnio amžiaus piliečių – visa tai daro teigiamą poveikį visai visuomenei.

Didelė kvalifikacijos kėlimo veiklos dalis – darbdavių rengiami mokymai darbo vietoje. 2020 m. mokymai surengti 67,4 proc. įmonių, bet kiekviename sektoriuje, pramonės šakoje ir šalyje mokymuose dalyvaujančių darbuotojų dalis skiriasi. Valstybinės užimtumo tarnybos nepatenkina visų suaugusiųjų mokymo poreikių, kad jie galėtų persikvalifikuoti ir pakeisti darbą ar sektorių.

Motyvacijos stoka yra viena iš pagrindinių kliūčių, dėl kurių žemos kvalifikacijos suaugusieji nedalyvauja mokymuose³³. Ilgalaikį neigiamą poveikį gali turėti negatyvi mokymosi patirtis mokykloje. Būtina rasti alternatyvių metodų, įtraukiant įvairesnius dalyvius, kad suaugusieji būtų paskatinti dalyvauti mokymosi veikloje patikimoje ar naujoje aplinkoje.

Visais – Europos, nacionaliniu ir vietos – lygmenimis **socialinis dialogas** yra itin svarbus formuojant įgūdžių ugdymo praktiką per kolektyvines derybas, administruojant mokymams ir ugdymui skirtas lėšas, teikiant profesinio orientavimo paslaugas ir parenkant darbo vietą pagal įgūdžius. Tai bus skatinama ir toliau.

Pagrindiniai viešojo sektoriaus lygmens rezultatai ES, nacionaliniu ar regionų lygmenimis

★ Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas

- **Toliau remti individualiųjų mokymosi sąskaitų įgyvendinimą**³⁴, kad visi piliečiai, nepriklausomai nuo jų užimtumo statuso, galėtų kelti savo kvalifikaciją ir persikvalifikuoti. Individualiosios mokymosi sąskaitos gali padėti žmonėms, pereinantiems iš vienos darbo

³⁰ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriamas ES specialistų rezervas, (COM(2023) 716).

³¹ Diegiant atsinaujinančiųjų energijos išteklių, tinklų ir efektyvaus energijos vartojimo technologijas, iki 2030 m. darbo jėgos energetikos sektoriuje turės padaugėti 50 proc.

³² *VET Data insights: what is happening with vocational education and training and adult learning in the European Union* („Profesinio rengimo ir mokymo duomenų įžvalgos. Kas vyksta profesinio rengimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymosi srityse Europos Sąjungoje“), CEDEFOP, <https://www.cedefop.europa.eu/lt/data-insights/what-happening-vocational-education-and-training-and-adult-learning-european-union>.

³³ Suaugusiųjų motyvacijos stoka buvo viena iš pasikartojančių problemų, Europos įgūdžių metais nustatytų visose valstybėse narėse.

³⁴ 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl individualiųjų mokymosi sąskaitų (2022/C 243/03).

vietos į kitą, įgyti įgūdžių, kurie yra būtini naujoms profesijoms. Daugelis valstybių narių jau bando tokias programas, tačiau per ateinančius kelerius metus jas reikės toliau diegti, vertinti ir stiprinti.

- Vadovaujantis europiniu požiūriu³⁵ **plačiau naudoti mikrokredencialus** kaip lanksčius mokymosi sprendimus, siekiant užtikrinti, kad mikrokredencialai būtų patikimi, suprantami, išduodami skaitmeniniu būdu ir panašūs visuose sektoriuose ir šalyse. Tuo tikslu reikės aktyviai įtraukti ne tik švietimo ir mokymo įstaigas, bet ir įvairiausių mikrokredencialų teikėjus, ypač privačius mokymo paslaugų teikėjus. Tam tikrais atvejais mikrokredencialai turėtų būti susiejami su nacionalinėmis ir Europos kvalifikacijų sandaromis. Gairės dėl kokybės užtikrinimo priemonių padidins pasitikėjimą mikrokredencialais ir jų naudojimą įdarbinimo procesuose. Taip pat siekiama padidinti bendrų mikrokredencialų, kuriuos išduoda profesinės kompetencijos centrai, Europos universitetų aljansai ir ES įgūdžių akademijos, skaičių ir paskatinti juos dažniau naudoti versle įdarbinant ir paaugštinant darbuotojus pareigose, visų pirma sutelkiant dėmesį į strateginius sektorius.
- **Padėti valstybėms narėms rengti tarpusavio mokymosi veiklą novatoriškose bendruomenės mokymosi erdvėse**, siekiant įtraukti ir paskatinti suaugusiuosius, kurių pagrindiniai įgūdžiai yra prasti, kelti savo kvalifikaciją dirbant aplinkoje, kurioje jie jaučiasi patogiau. Skatinti valstybes nares bendradarbiauti su valstybinėmis užimtumo tarnybomis ir socialinėmis tarnybomis siekiant padėti suaugusiesiems gerinti savo pagrindinius įgūdžius ir prireikus juos aktyvuoti. Tokiomis aplinkybėmis būtų galima išbandyti kartų tarpusavio mokymusi grindžiamus metodus.
- Parengti ir **pradėti įgyvendinti bandomąjį Įgūdžių garantijos iniciatyvos projektą**, siekiant užtikrinti, kad sektorių, kuriuose vykdomas restruktūrizavimas arba kyla nedarbo rizika, darbuotojai galėtų toliau plėtoti savo karjeros galimybes kituose sektoriuose ir (arba) įmonėse. Įgūdžių garantija skatins darbuotojus kelti savo kvalifikaciją ir persikvalifikuoti pagal atitinkamas nacionalines, regiono ir (arba) atskirų sektorių pertvarkos strategijas ir taip padės jiems įsadarbinti ir užsitikrinti darbo vietos saugumą.
- Atliekant Bendrojo bendrosios išimties reglamento peržiūrą³⁶ įvertinti, ar nereikia atnaujinti **mokymui taikomas valstybės pagalbos taisykles**, kad pramonei, įskaitant socialinės ekonomikos subjektus, būtų suteikta veiksmingesnių paskatų investuoti į darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą siekiant teisingos pertvarkos.
 - ★ **Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės panaudojimas ir bendradarbiavimo strateginiuose sektoriuose skatinimas**
- **Stiprinti ir racionalizuoti Įgūdžių paktą**, siekiant padėti strateginiams sektoriams kelti darbuotojų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuoti, be kita ko, pasitelkiant didelio masto partnerystės ryšius ir vadovaujantis Konkurencingumo kelrodžiu, Švarios pramonės kursu ir būsima ES pasirengimo krizėms strategija. Stiprinant didelio masto partnerystės ryšius bus

³⁵ 2022 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendacija dėl europinio požiūrio į mikrokredencialus mokymuisi visą gyvenimą ir įsadarbinamumui skatinti (2022/C 243/02).

³⁶ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, su pakeitimas, konsoliduotas tekstas (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>).

remiamas konkrečioms sektoriams skirtų sprendimų kūrimas³⁷. Sustiprintu paktu bus išspręsta iniciatyvų fragmentiškumo problema ir sustiprintos jų sąsajos, pvz., ES įgūdžių akademijų, Europos pameistrystės aljanso, profesinės kompetencijos centrų ir Europos universitetų aljansų dalyvių ryšiai. Bus stiprinama šio pakto narių tarpsektorinė sinergija, taip pat tobulinamas dalijimasis žiniomis ir ištekliais visoje vertės grandinėje (pvz., informacija apie įgūdžius, profesiniais profiliais, mokymo programomis, mokymo moduliais). Pakto nariai įsipareigojo iki 2030 m. pakelti 25 mln. darbuotojų kvalifikaciją. Komisija ragina pakto narius savo įsipareigojimus bent padvigubinti.

- **Įvertinti ir įgyvendinti konkrečias ES įgūdžių akademijas.** Bus atliktas esamų akademijų, įskaitant nulinio ŠESD balanso pramonės akademijas, vertinimas, siekiant įvertinti sėkmę lemiančius veiksnius. Remiantis šia analize, bus sukurtas tikslinis skaičius akademijų, kurių veikla bus grindžiama sėkmingiausiais modeliais, kad būtų ugdomi įgūdžiai, būtini pramonės žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai ir švarios pramonės kursui įgyvendinti. Jos turėtų būti skirtos strateginiams sektoriams, kaip antai gynybos, automobilių pramonės, žiedinės ekonomikos, vėjo energetikos, tinklų, maisto pramonės, skaitmeninių technologijų sričių, pvz., DI, kvantinių technologijų, virtualiųjų pasaulių ir puslaidininkių. 2025 m. birželio mėn. Komisija pristatys Kibernetinio saugumo įgūdžių akademijos Pramonės ir akademinės bendruomenės tinklą ir skatins steigti kibernetinio saugumo mokymo centrus kibernetinio saugumo įgūdžiams ugdyti įvairiose valstybėse narėse ir regionuose. Iki 2028 m. Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT), bendradarbiaudamas su verslo įmonėmis ir ypatingą dėmesį skirdamas proporcingam abiejų lyčių atstovų dalyvavimui, 1 mln. besimokančiųjų suteiks galimybę įgyti strateginiuose sektoriuose reikalingų įgūdžių.
- Įgyvendinti bandomuosius veiksmus, be kita ko, pasitelkiant programą „Erasmus+“, Skaitmeninės Europos programą ir EIT, kad būtų mezgami **tarpautiniai universitetų ir įmonių partnerystės ryšiai**, siekiant parengti kvalifikuotų darbuotojų tiems sektoriams, kuriuose labai trūksta atitinkamų įgūdžių. Tokiais partnerystės projektais būtų galima padėti, pvz., įgyvendinti specialias bendras programas arba kartu rengti mikrokredencialus, taip pat remti startuolių ir veiklą plečiančių įmonių verslumą ir jiems skirtą mentorystės veiklą. ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategijoje bus nustatyti papildomi veiksmai, kuriais bus siekiama padėti startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms išlaikyti ir pritraukti specialistus, kurių joms reikia, kad galėtų pradėti savo veiklą ir ją plėsti ES.
- Išplėsti **Europos pameistrystės aljansą**, kad iki 2030 m. įmonių įsipareigojimų skaičius pasiektų 700 ir, be kita ko, būtų įtraukti darbo rinkoje ir pameistrystės programose nedalyvaujantys žmonės, kad suaugusieji galėtų kelti savo kvalifikaciją ir persikvalifikuoti.

Pagrindiniai rezultatai

Bandomasis darbuotojams skirtas Įgūdžių garantijų iniciatyvos projektas [2025 m.]

Tikslinių ES įgūdžių akademijų veiklos įgyvendinimas, atlikus esamų įgūdžių akademijų vertinimą [2026 m.]

³⁷ Didelio masto partnerystės ryšiai plėtojami šiuose sektoriuose: aerokosminės erdvės ir gynybos, žemės ūkio maisto produktų, statybos, kūrybos ir kultūros pramonės, skaitmeninės, energijai imlios pramonės, sveikatos, elektronikos, judumo, transporto ir automobilių pramonės, artumo ir socialinės ekonomikos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, mažmeninės prekybos, tekstilės ir turizmo ekosistemų.

Bandomieji tarptautiniai universitetų ir įmonių partnerystės projektai, skirti sektoriams, kuriuose labai trūksta atitinkamų įgūdžių [2026 m.]

C. Užtikrinti keitimąsi įgūdžiais ir juos paskirstyti, kad būtų išnaudojamas visas bendrosios rinkos potencialas

Bendroji rinka yra išskirtinė sistema, užtikrinanti laisvą asmenų judėjimą kartu su jų įgūdžiais, t. y. jų sklaidą. ES parengė teisės aktų dėl laisvo reglamentuojamų profesijų judėjimo, taip pat sukūrė keletą skaidrumą užtikrinančių ir darbo rinkai skirtų priemonių, pvz., Europos kvalifikacijų sandarą (EKS), „Europass“, Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijos ir profesijų klasifikatorių (ESCO)³⁸, EURES³⁹. Be to, įgyvendinant Bolonijos procesą sukurta pomokykliniam ugdymui skirta Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema.

Vis dėlto dar yra kliūčių, trukdančių sklandžiai perkelti žmonių įgūdžius bei kvalifikacijas ir juos pripažinti. Įgūdžių sąjunga, kuri padės sudaryti palankias sąlygas tvirtinti įgūdžius ir pripažinti kvalifikacijas, taip pat sustiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, bus remiamas subalansuotas tarpvalstybinis judumas ir laisvas žinių bei įgūdžių judėjimas. Tai padės užtikrinti, kad asmenų įgūdžiai būtų tinkamesni darbo vietoms, kuriose jie įsidarbina persikėlę į kitą ES šalį, o kartu sumažinti protų nutekėjimą ir pakeisti gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijas regionuose, kuriems gresia demografinis nuosmukis.

Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, įgūdžių sąjungoje bus siekiama sukurti europinį laipsnį, kuris būtų pripažįstamas visose valstybėse; tai suteiks galimybę gauti aukščiausios kokybės švietimo ir mokymo paslaugas, sutelkiant išteklius pagal tarptautinio ir tarpdalykinio bendradarbiavimo projektus, remiamus pagal programą „Erasmus+“.

Pagrindiniai rezultatai ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis

★ Sudaryti sąlygas perkelti įgūdžius ir kvalifikacijas

- Parengti **įgūdžių perkėlimo iniciatyvą**, kad darbuotojams ir įmonėms būtų suteikta daugiau galimybių visapusiškai išnaudoti bendrosios rinkos potencialą. Pirmiausia, išanalizuoti, ar reikalingas galimas **pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto**, kuriuo būtų galima pašalinti kliūtis, trukdančias darbuotojų judumui, be kita ko, nereglamentuojamų profesijų srityje. Tai galėtų būti grindžiama esamomis skaidrumo priemonėmis, kuriomis siekiama užtikrinti įgūdžių ir kvalifikacijų supratimą, palyginamumą, pripažinimą ir pasitikėjimą jais visose valstybėse narėse. Šis aktas taip pat galėtų paskatinti sukurti bendrus europinius sąveikiųjų skaitmeninių kredencialų formatus, kad būtų galima suprasti ir pripažinti atitinkamus įgūdžius ir kvalifikacijas. Antra, remdamasi Profesinių kvalifikacijų direktyvos įgyvendinimo ataskaita, Komisija apsvarstys veiksmus, kuriais būtų galima toliau palengvinti, išplėsti ir modernizuoti reglamentuojamųjų profesijų pripažinimo procesus, visų pirma pasinaudojant skaitmeninėmis priemonėmis. Trečia, be kita ko, bus analizuojama, ar pasiūlyti bendras taisykles dėl trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijų ir įgūdžių supaprastintų pripažinimo ir patvirtinimo procedūrų.

³⁸ Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijų ir profesijų klasifikatorius.

³⁹ Europos užimtumo tarnybos.

- **Sukurti bendrą Europos sistemą, skirtą automatiniam studijų kvalifikacijų ir mokymosi užsienyje laikotarpių pripažinimui** mokyklose, profesinio mokymo įstaigose ir aukštesiose mokyklose. Išanalizuoti galimybę **ES prisijungti prie Kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencijos**⁴⁰. Tuo bus siekiama sumažinti netikrumą, kylantį judiems besimokantiems asmenims dėl jų kvalifikacijų ir mokymosi rezultatų pripažinimo, atsisakant ilgų ir nenuspėjamų administracinių procedūrų. Taip būtų sukurtos visiems besimokantiems vienodos sąlygos, nepriklausomai nuo jų išsilavinimo, mokymo sektoriaus ir kilmės šalies.

★ Į ateitį orientuotos Europos kvalifikacijos

- **Sudaryti palankesnes sąlygas kurti novatoriškas bendras Europos studijų programas**, be kita ko, **strateginiams sektoriams** svarbių disciplinų ir itin svarbių technologijų (pvz., DI, kvantinių technologijų, puslaidininkių, duomenų ar kibernetinio saugumo) srityse, kad remiantis bendrai sutartais kriterijais galbūt būtų suteikiamas **europinis laipsnis / ženklas**⁴¹. Šia iniciatyva bus skatinami į ateitį orientuoti įgūdžiai ir sutelkiama visų ES aukštųjų mokyklų praktinė patirtis ir žinios, neapsiribojant tuo, ką gali pasiūlyti kuri nors viena institucija.
- **Sudaryti palankesnes sąlygas profesinio mokymo įstaigose besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui**, inicijuojant veiksmus, kad galbūt būtų sukurtas **Europos profesinio mokymo diplomai / ženklas**. Šis diplomai galėtų būti taikomas pirminiam profesiniam mokymui ir pomokykliniam profesiniam mokymui. Pagal programą „Erasmus+“ remiamas bandomasis projektas suteiks galimybę valstybėms narėms ir profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjams 2025–2026 m. išbandyti tokį Europos profesinio mokymo diplomą / ženklą.

★ Glaudesnis tarptautinis bendradarbiavimas siekiant ugdyti į ateitį orientuotus įgūdžius ir kompetencijas

- Išanalizuoti galimybę sukurti tinkamą **Europos teisinį statusą aukštųjų mokyklų aljansams** ir parengti **investicijų į Europos universitetų aljansus perspektyvą**, siekiant užtikrinti tvarų bendradarbiavimą ir finansavimą, sutelkti išteklius ir sustiprinti partnerystės ryšius su įmonėmis ir mokslinių tyrimų departamentais jų inovacijų ekosistemoje.
- Stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą per **profesinės kompetencijos centrus** ir padėti įgyvendinti nacionalines profesinio rengimo ir mokymo reformas pasitelkiant privačiojo ir viešojo sektorių partnerystės ryšius. Remiantis atliktu vertinimu, 2026–2029 m. toliau remti profesinės kompetencijos centrų kūrimą.
- 2026 m. steigti bandomuosius **Europos mokyklų aljansus**, kurie padėtų skatinti mokinių ir mokytojų judumą, tarpvalstybinį mokyklų ir mokyklų vadovų bendradarbiavimą ir inovacijas. Šie aljansai padės išbandyti novatoriškus mokymo metodus, mokymo programas ir kompetencijų sistemas, ypač susijusius su pagrindinių įgūdžių ugdymu. Aljansai padės dalyvaujančioms mokykloms tapti veiksmingo pagrindinių įgūdžių ugdymo organizacijomis, be kita ko, bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijomis.

★ Visų besimokančiųjų judumo skatinimas

- Stiprinti programą „Erasmus+“, kad ji būtų įtraukesnė ir labiau prieinama visiems, ypatingą dėmesį skiriant mažiau galimybių turintiems besimokantiems, įskaitant besimokančiuosius

⁴⁰ [CETS 165 – Kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencija.](#)

⁴¹ [Komisijos komunikatas dėl Europos laipsnio projekto.](#)

profesinio mokymo įstaigose. Didesnės apimties informavimo veikla padės atverti daugiau įgūdžių ugdymo galimybių ir taip bus veiksmingiau prisidedama prie atsparios, konkurencingos ir darnios Europos kūrimo.

Pagrindiniai rezultatai

Įgūdžių perkėlimo iniciatyva [2026 m.]

Bendra Europos sistema, skirta automatiniams studijų kvalifikacijų ir mokymosi užsienyje laikotarpių pripažinimui mokyklose, profesinio mokymo įstaigose ir aukštosiose mokyklose [2027 m.]

Novatoriškų bendrų Europos studijų programų, kurias užbaigus būtų suteikiamas europinis laipsnis / ženklas, įgyvendinimo pradžia [2026 m.]

Europos universitetų aljansų teisinis statusas [2027 m.]

Bandomasis Europos profesinio mokymo diplomo įgyvendinimo projektas [2025–2026 m.]

Bandomieji Europos mokyklų aljansai [2026 m.]

D. Pritraukti ir išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus iš trečiųjų šalių, siekiant mažinti kvalifikuotų darbuotojų trūkumą ir ugdyti geriausius specialistus Europoje

Manoma, kad iki 2050 m. Europos darbingo amžiaus gyventojų skaičius kasmet sumažės vienu milijonu suaugusiųjų. Būtina dėti pastangas siekiant skatinti kuo daugiau darbingo amžiaus žmonių dalyvauti darbo rinkoje, pašalinti ilgalaikes kliūtis ir užmegzti ryšius su mažiau galimybių turinčių asmenų grupėmis. Vis dėlto, net ir įgyvendinus tokias priemones, dėl gyventojų skaičiaus mažėjimo ES gyventojų nepakaks darbo jėgos trūkumo problemai išspręsti ir ES inovacijų potencialui optimizuoti. Laipsniškai integruojant šalis kandidates į kai kurias bendrosios rinkos dalis, ES ekonomikos konkurencingumas šiandienos aršios pasaulinės konkurencijos sąlygomis sustiprės. Strateginė parama švietimui ir mokymui šalyse partnerėse pagal strategiją „Global Gateway“ daro transformacinį poveikį ir sudaro sąlygas skatinti tvarumą, o kartu padeda didinti Europos įmonių konkurencingumą, ypač tose šalyse, į kurias investuojama.

Įgyvendindama ES darbo jėgos aktyvumo skatinimo ir kvalifikacijos kėlimo priemones, ES, be kita ko, turi tapti pasauliniu specialistų traukos centru, kad pritrauktų specialistus ir juos išlaikytų. Kad išlaikytų ir sustiprintų savo poziciją švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, Europa turi didinti savo patrauklumą geriausiems tyrėjams, strateginių sričių specialistams, mokslininkams ir studentams visame pasaulyje, taip pat strateginių sričių, pvz., susijusių su dar mažai ištirtomis kitos kartos technologijomis, specialistams. ES gebėjimas konkuruoti pasauliniu mastu priklauso ne tik nuo gebėjimo išlaikyti vietos specialistus, bet ir nuo aktyvaus specialistų iš už Europos ribų pritraukimo. ES gali tapti ta vieta, kuriai pirmenybę teiks šviesiausi pasaulio protai, jei sugebės suteikti pasaulinio lygio švietimo ir mokslinių tyrimų infrastruktūrą, konkurencingas karjeros perspektyvas ir užtikrinti palankią reglamentavimo bei finansavimo aplinką. Europos mokslinių tyrimų tarybos dotacijomis mažai tirtų sričių moksliniams tyrimams galima pritraukti ir išlaikyti ES talentingus tyrėjus iš viso pasaulio, jei būtų skiriamas ilgalaikis lankstus finansavimas mažai tirtų sričių moksliniams tyrimams Europoje.

Nemažiau dėmesio bus sutelkta į pastangas užtikrinti galimybę įsidarbinti ir dirbti kokybiškose darbo vietose, ypač tuose sektoriuose, kuriuose darbuotojams kyla didesnė nesąžiningų, nesveikų

ir nesaugių darbo sąlygų rizika. Tinkamas darbo jėgos judumo taisyklių vykdymo užtikrinimas, be kita ko, padedant Europos darbo institucijai (EDI), yra itin svarbus siekiant sukurti sklandžiai veikiančią bendrąją rinką; tai taikytina visiems darbuotojams, įskaitant trečiųjų šalių piliečius, ypač atsižvelgiant į darbuotojų komandiravimą ir ilgas bei sudėtingas subrangos grandines.

ES teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti padedama integruotis ir jie turėtų turėti galimybę visapusiškai pritaikyti savo gebėjimus ir dirbti geromis darbo sąlygomis. Taip pat reikėtų gerinti bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis tarptautinio darbo jėgos judumo ir įgūdžių ugdymo srityse.

Įgūdžių sąjunga padės užtikrinti, kad Europa kuo sėkmingiau pritrauktų inovacijoms reikalingų specialistų iš viso pasaulio, o kartu skatintų įvairovę ir įtrauktį, atsižvelgdama į poreikį įvertinti poveikį saugumui strateginiuose sektoriuose, pvz., kibernetinio saugumo, aerokosminės erdvės ir gynybos.

Pagrindiniai rezultatai ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis

★ Europos specialistų pritraukimo programa

- Teisėkūros institucijoms priėmus šį dokumentą, bus sukurtas **ES specialistų rezervas – ES masto platforma, kuri suteiks geresnes galimybes tarptautiniu mastu įdarbinti** už ES ribų gyvenančius asmenis iš trečiųjų šalių, kurie ieško darbo ir turi įgūdžių, reikalingų darbui pagal tas profesijas, kurių specialistų trūkumas juntamas visoje ES **visais įgūdžių lygmenimis**.
- **Užtikrinti, kad Europa būtų patraukli geriausiems tyrėjams visame pasaulyje**, užkertant kelią protų nutekėjimui iš ES ir kovojant su šiuo reiškiniu, kad iš jos neišvyktų nei Europos, nei tarptautiniai tyrėjai,
 - **užtikrinant jiems puikias mokslinio darbo bei įdarbinimo sąlygas ir karjeros perspektyvas**, visų pirma sutelkiant dėmesį į problemų, kurių gali iškilti ankstyvame mokslinio darbo etape, sprendimą pagal programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“ iniciatyvą „**MSCA Choose Europe**“. Bandomasis projektas bus pradėtas įgyvendinti 2025 m. Pasibaigus projektui, pareiškėjai galės susieti programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“ dotacijas su konkursais, kurie suteiks galimybę užimti ilgalaikes pareigas universitetuose ir mokslinių tyrimų įstaigose.
 - Remti **naujos mokslinių tyrimų srities karjeros sistemos**⁴² ir Europos mokslininkų chartijos įgyvendinimą, visų pirma siekiant išlaikyti tyrėjus Europoje ir paskatinti sugrįžti išvykusius mokslininkus.
- **Užtikrinti, kad Europos švietimo ir mokymo sistemos būtų patrauklios geriausiems studentams**.
 - Komisija siūlo nustatyti naują tikslą – **užtikrinti, kad iki 2030 m. metinis besimokančių asmenų iš ES nepriklausančių šalių, atvykstančių studijuoti ir įgyti aukštojo mokslo laipsnį, skaičius ES siektų bent 350 000**⁴³.

⁴² Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijų dėl 2025–2027 m. EMTE politikos darbotvarkės.

⁴³ 2030 m. ES lygmens tikslas susijęs su iš ES nepriklausančių šalių atvykusiu judžių aukštąsias mokyklas baigusiu specialistų skaičiumi. 2022 m. šis skaičius siekė 248 827 (naujausiais duomenimis), o tai reiškia, kad, siekiant įgyvendinti šį 2030 m. ES lygmens tikslą, iki 2030 m. šį skaičių reikia padidinti maždaug 41 proc. Remiantis tiesine prognoze, 2030 m. šis rodiklis turėtų būti apie 328 000, o tai reiškia, kad norint pasiekti 2030 m. ES lygmens tikslą, būtina imtis priemonių, kad šis pokytis būtų maždaug 7 proc. didesnis.

- Rengti bandomąsias **virtualias studijų muges**, visų pirma susijusias su STEM sritimis ir kitomis strategiškai svarbiomis disciplinomis, ir organizuoti tiesioginę informavimo veiklą su reklamjuoste „**Studijos Europoje**“, siekiant pritraukti trečiųjų šalių pirmaujančių švietimo įstaigų studentus studijuoti Europoje pagal svarbiausių disciplinų studijų programas, pasitelkiant programos „**Erasmus Mundus**“ teikiamas paskatas ir **Skaitmeninės Europos programos** stipendijas bei **Europos universitetų aljansus**.
- **Sudaryti palankesnes sąlygas pritraukti ir integruoti kvalifikuotus trečiųjų šalių piliečius.**
 - Vėliau šiais metais Komisija paskelbs **Vizų strategiją**, į kurią bus įtrauktos priemonės, kuriomis **bus remiamas geriausių studentų, tyrėjų ir kvalifikuotų darbuotojų iš trečiųjų šalių atvykimas**, pvz., veiksmingiau įgyvendinant Direktyvą dėl studentų ir tyrėjų⁴⁴ ir Mėlynosios kortelės direktyvą. Taip pat būtina teikti didesnę paramą valstybėms narėms ir jų konsulatams, siekiant užtikrinti, kad ilgalaikės vizos ir leidimai gyventi būtų išduodami laiku. ES finansavimas padės geriau koordinuoti migracijos ir švietimo institucijų veiksmus.
 - Pagrindinis veiksnys siekiant pritraukti specialistų – tinkamų sąlygų jų integracijai sudarymas ir parama šeimos gyvenimui Europoje. Vėliau šiais metais Komisija peržiūrės **ES integracijos ir įtraukties veiksmų planą** ir išanalizuos būdus, kaip būtų galima veiksmingiau padėti, visų pirma kvalifikuotiems darbuotojams ir tyrėjams, integruotis ir užtikrinti šeimos susijungimą.
 - Programos „Train to Hire“ yra labai svarbios siekiant patenkinti darbo jėgos poreikius Europoje ir padėti ugdyti įgūdžius šalyse partnerėse. Tokios programos kuriamos įgyvendinant **specialistų pritraukimo partnerystės projektus** ir turėtų būti toliau plėtojamos vykdant **daugiafunkčių teisinio tinklo biurų veiklą**; šie biurai steigiami kartu su suinteresuotomis valstybėmis narėmis, kad būtų galima teikti papildomą paramą darbdaviams, siekiant padėti jiems rasti darbuotojų, turinčių reikiamų įgūdžių, ypač bendro intereso, pvz., statybos, priežiūros, IRT, transporto, bioekonomikos, turizmo, žemės ūkio ar kultūros, sektoriuose. Tokios programos turėtų būti grindžiamos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės ryšiais ir turėtų būti abipusiškai naudingos tiek ES, tiek šalims partnerėms. Būsimame naujame Viduržemio jūros regiono pakte siūloma konkrečių galimybių šioje srityje.

⁴⁴ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (nauja redakcija).

Pagrindiniai rezultatai

ES specialistų rezervo IT platformos naudojimo pradžia

Programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ bandomoji iniciatyva „MSCA Choose Europe“ [2025 m. IV ketv.]

Nauja vizų strategija [2025 m. IV ketv.]

Daugiafunkčių teisinio tinklo biurų naudojimo pradžia [2026 m.]

4. Investicijos į švietimą ir įgūdžius. Viešųjų ir privačiųjų investicijų sutelkimas

Švietimas ir įgūdžiai – tai ne šiaip išlaidos, o investicija, kuri atsiperka su kaupu. Investicijos į gerai išsilavinusius gyventojus ir darbo jėgą ne tik suteikia žmonėms galimybę gauti kokybišką darbo vietą ir ją išlaikyti. Tai yra ir investicija į ES konkurencingumą ir parengtį, didesnę ekonomikos ir integracinį augimą ir atsparumą, socialinę ir teritorinę sanglaudą, o taip pat į Europos socialinio modelio stiprinimą ir Europos vertybių bei demokratijos apsaugą.

Pagal dabartinę septynerių metų (2021–2027 m.) biudžetą investicijos į švietimą ir įgūdžius skiriamos pagal tokias programas kaip „Europos socialinis fondas +“ (ESF+), iš kurio įgūdžiams remti skiriama 42 mlrd. EUR, taip pat Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (67,7 mlrd. EUR investicijoms į žmogiškąjį kapitalą ir infrastruktūrą), Europos regioninės plėtros fondas (8,7 mlrd. EUR), programa „Erasmus+“ (26,1 mlrd. EUR), Teisingos pertvarkos fondas (2,3 mlrd. EUR) ir programa „InvestEU“ (pritraukiant per 1 mlrd. EUR). Svarbu, kad, pasinaudodamos 2021–2027 m. sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūra, valstybės narės padidintų savo investicijas į švietimą bei įgūdžius ir taip paremtų plataus užmojo reformas įgūdžių sąjungai įgyvendinti.

Būsimu ES finansavimu bus toliau remiamos investicijos į švietimą ir įgūdžius ES lygmeniu. Pasitelkdami geriausios praktikos pavyzdžius, bandomuosius projektus ir ES lygmeniu įgytą patirtį, o taip pat geriau derindami veiksmus su Europos politikos prioritetais, maksimaliai padidinsime investicijų į Europos konkurencingumui itin svarbius sektorius pridėtinę vertę.

ES biudžetas yra tik viena šio paveiklo dalis. Atsižvelgiant į šio iššūkio mastą, taip pat į atlygį konkurencingumo, klestėjimo ir atsparumo požiūriu, labai svarbu tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose pritraukti finansavimą ir įgyvendinti iniciatyvas ne tik ES fondų lėšomis.

2022 m. valdžios sektoriaus išlaidos visiems švietimo lygmenims sudarė 4,7 proc. BVP (ES vidurkis). 0,1 proc. BVP buvo išleista suaugusiųjų mokymuisi.

Valstybės narės ir privatusis sektorius turi daugiau investuoti į švietimą, mokymą, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą.

Pagrindiniai rezultatai ES, nacionaliniu, regionų ir privačiojo sektoriaus lygmenimis

- Visapusiškai pasinaudoti programos „InvestEU“ teikiamomis galimybėmis ir bendradarbiaujant su Europos investicijų banko grupe sukurti naują bendrą **platformą „ES investicijos į specialistus“**, kurioje galėtų dalyvauti visos tarptautinės finansų įstaigos ir nacionaliniai skatinamąjį finansavimą teikiantys bankai ir kurioje būtų galima derinti ES finansavimą su skolinimusi iš pagrindinių investuotojų, kad būtų skatinamos investicijos visais

švietimo lygmenimis Europoje, kartu didinant finansavimą ir poveikį. Šioje platformoje **koordinuoti privačiojo sektoriaus iniciatyvas ir skatinti privačiojo sektoriaus investicijas** į mokymą, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą pagrindinėse pramonės ekosistemose, stiprinant Įgūdžių paktą, ES įgūdžių akademijas ir užmezgant tarptautinius universitetų ir įmonių partnerystės ryšius. Profesinės kompetencijos centrai ir Europos universitetų aljansai taip pat yra puikios priemonės privačiojo sektoriaus investicijoms, kurios padėtų ugdyti į ateitį orientuotus įgūdžius, skatinti.

- **Skatinti valstybes nares pasinaudoti** naujai suteikta **galimybe taikyti išplėstinį koregavimo planą** peržiūrėtoje ekonomikos valdymo programoje, kad į ją būtų įtrauktos augimą skatinančios reformos ir investicijos į švietimą, mokymą, kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, nes tai padeda didinti našumą ir dalyvavimą darbo rinkoje.
- **Tęsti darbą ir dėti daugiau pastangų socialinių investicijų srityje**, be kita ko, bendradarbiaujant su Socialinių investicijų centru⁴⁵, skatinant tarpusavio mokymąsi, taip pat teikiant techninę paramą valstybėms narėms, kad jos įgyvendintų socialines, darbo rinkos ir įgūdžių reformas bei investicijas ir stiprintų gebėjimus įsivertinti socialinę ir ekonominę našumą ir fiskalinio tvarumo grąžą.
- **Remiantis geriausios praktikos pavyzdžiai nustatyti, kaip būtų galima toliau remti kokybiškas darbo vietas** ir skatinti darbo jėgos perkvalifikavimą vykdant viešuosius pirkimus.
- **Įvertinti investicijų į švietimą ir mokymą kokybę ir aktualumą** pasitelkiant Investicijų į kokybišką švietimą ir mokymą mokymosi laboratoriją⁴⁶.
- **Skatinti valstybes nares tinkamai pasinaudoti ESF+ teikiamomis švietimo ir mokymo finansavimo galimybėmis.**

5. Valdymas

Įgūdžių sąjungai įgyvendinti reikės didesnių užmojų, kolektyvinės atsakomybės ir aktyvaus įsitraukimo, gebėjimo numatyti, koordinuoto valdymo, investicijų ir veiksmingo reformų įgyvendinimo įvairiais lygmenimis. Todėl įgūdžių sąjunga remsis tvirta struktūra bei valdymu ir sudarys sąlygas įgyvendinti prioritetą – sukurti tvirtą žmogiškąjį kapitalą, kuris kaip horizontalusis veiksnys padės įgyvendinti ES konkurencingumo ir parengties prioritetus. Šiuo atžvilgiu įgūdžių sąjunga bus suderinta su **nauju konkurencingumo valdymo mechanizmu**, numatytu Konkurencingumo kelrodyje, kuris suteiks galimybę greitai ir veiksmingai integruoti su įgūdžiais susijusius klausimus, be kita ko, konkrečiuose sektoriuose, kurie laikomi itin svarbiais Europos konkurencingumui.

Įgūdžių sąjungos valdymo sistema, kuri turi būti kuo greičiau visapusiškai įgyvendinta, remsis patikima, savalaiki, aktualia, nuoseklia ir suderinta informacijos apie įgūdžius ir švietimą platforma, t. y. **Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centru**. Siekiant supaprastinti ir konsoliduoti tinkamai pagrįstą ir lankstų šios srities politikos formavimo procesą, įgūdžių sąjunga bus grindžiama glaudžiu visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, visų pirma socialinių partnerių,

⁴⁵ Žr. Tarybos išvadas dėl darbo rinkos, įgūdžių ir socialinės politikos vaidmens siekiant atsparios ekonomikos (dok. Nr. 11066/24) ir ES valstybėms narėms skirtus neprivalomus reformų ir investicijų ekonominio poveikio darbo rinkos, įgūdžių ir socialinės politikos srityse vertinimo pagrindinius principus (10779/24).

⁴⁶ [The Learning Lab on Investing in Quality Education and Training \(„Investicijų į kokybišką švietimą ir mokymą mokymosi laboratorija“\)](#).

privačiojo sektoriaus ir švietimo bei mokymo įstaigų, bendradarbiavimu pasitelkiant **Europos įgūdžių aukšto lygio tarybą**.

Kadangi žmogiškasis kapitalas, švietimas ir įgūdžiai yra labai svarbūs Europos konkurencingumui užtikrinti, Komisija ketina pagal **Europos semestro ciklą pateikti naują ES 27 rekomendaciją dėl švietimo ir įgūdžių**. Ši rekomendacija būtų rengiama remiantis stebėjimo centro ir aukšto lygio tarybos pateikta informacija, siekiant suteikti gaires valstybėms narėms ir visiems atitinkamiems žmogiškojo kapitalo, švietimo ir įgūdžių srities subjektams, taip pat siekiant padėti užtikrinti, kad įgyvendinant tiek viešojo, tiek privačiojo sektorių reformas ir investicijas būtų strategiškai ir veiksmingai tenkinami būtinausi poreikiai.

Toliau išdėstyti pagrindiniai įgūdžių sąjungos valdymo elementai.

★ **Būtinų duomenų teikimas tinkamai pagrįstai politikai formuoti. Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centras**

Savalaikė ir tiksli informacija apie įgūdžius yra itin svarbi siekiant įgyvendinti pagrįstus politikos veiksmus ir užtikrinti veiksmingą finansavimą. Padedama naujai įsteigto Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centro, Komisija teiks strateginius duomenis ir prognozes, susijusius su (esamu ir būsimu) įgūdžių rezervu, jų naudojimu ir poreikiais konkrečiuose sektoriuose ir regionuose, taip pat duomenis ir prognozes, susijusius su švietimo ir mokymo sistemų veiksmingumu. Šie laiku teikiami duomenys suteiks galimybę iš anksto įspėti apie įgūdžių trūkumą ES itin svarbiuose arba strateginiuose sektoriuose.

Komisija⁴³ imasi veiksmų, kad patobulintų informacijos ir duomenų apie įgūdžius rinkimo procesą, glaudžiai bendradarbiaudama su Eurostatu ir atitinkamais ES stebėjimo centrais ir agentūromis⁴⁷ (EUROFOUND, Europos darbo institucija ir CEDEFOP), kurie renka daug įvairių duomenų, pvz., rengia metinę darbo jėgos trūkumo ir pertekliaus duomenų ataskaitą ir naudoja internetinę laisvų darbo vietų analizės priemonę, pateikdami beveik tikrą laiką informaciją ir įgūdžių prognozes. Kiti svarbūs duomenų šaltiniai – tai informacija apie atskirų sektorių įgūdžius, surinkta įgyvendinant Įgūdžių paktą, taip pat pasitelkiant iniciatyvos „Blueprint“ įgūdžių aljansus, Europos absolventų karjeros stebėjimo sistemą, Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletinį, Europos aukštojo mokslo sektoriaus stebėjimo centrą, Mokslinių tyrimų ir inovacijų srities karjeros stebėjimo centrą (ReICO), Europos su įgūdžiais susijusių duomenų erdvę ir tinklą „Eurydice“.

Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centras suteiks galimybę centralizuoti visus šiuos išsamius, tikrą laiką ir palyginamus duomenis vieno langelio principu veikiančioje sistemoje, teiks reikiamus duomenis Įgūdžių aukšto lygio tarybai ir prisidės prie Europos semestro darbo.

★ **Pokyčių skatinimas. Europos įgūdžių aukšto lygio taryba**

Remdamasi Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centro išvadomis ir siekdama remti politiniu lygmeniu atliekamus darbus, Komisija įsteigs *ad hoc* **Europos įgūdžių aukšto lygio tarybą**. Taryba, kuriai pirmininkaus Europos Komisija, suburs pagrindinius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant verslo lyderius, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus ir socialinius partnerius, kad būtų galima ES politikos formuotojams pateikti išsamias įvairius sektorius apimančias įžvalgas ir gaires dėl įgūdžių, užtikrinant suderintą viziją ir nustatant ryžtingus veiksmus, kurių

⁴⁷ Šiuo metu kuriama duomenų saugykla (angl. *data lakehouse*), kurioje bus sujungti visi agentūrų duomenys; jos veiklą koordinuoja EUROFOUND. Šiuo metu duomenų saugykla yra išbandoma ir visas dėmesys yra sutelktas į duomenų apie įgūdžius sujungimą.

būtina imtis siekiant stiprinti mūsų žmogiškąjį kapitalą, remiantis Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centro išvadomis.

Taryba padės Komisijai rengti ES 27 rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Tam tikrais atvejais Taryba atsižvelgs į Skaitmeninio dešimtmečio tarybos ir kitų atitinkamų įstaigų rekomendacijas dėl pagrindinių skaitmeninių įgūdžių. Taryba suburs pagrindinius atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ir taip sudarys palankesnes sąlygas skubiai imtis veiksmų vietoje, o kartu supaprastins diskusijų ir konsultacijų su įvairiais organais ir institucijomis ES ir nacionaliniu lygmenimis procedūras ir sutrumpins joms skirtą laiką. Kadangi Tarybos struktūra bus dinamiška ir lanksti, ji galės greitai reaguoti į kintančią padėtį, susijusią su įgūdžiais kiekviename ES sektoriuje, ir suburti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, atsižvelgdama į įvairius neatidėliotinus klausimus, kuriuos būtina apsvarstyti.

★ **Specialios ES 27 rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo rengimas. Švietimas ir įgūdžiai Europos semestre**

Įgūdžiai yra pagrindiniai tvarų konkurencingumą lemiantys veiksniai. Todėl įgūdžių sąjunga bus integruota į konkurencingumo skatinimo mechanizmą, kurį sudarys konkurencingumo koordinavimo priemonė ir supaprastintas Europos semestras.

2024 m. Europos semestre nustačius socialinės konvergencijos sistemą⁴⁸, daugiau dėmesio buvo skirta socialiniams skirtumams ir veiksniams, kurie kelia pavojų į pažangą orientuotai socialinei konvergencijai. Į socialinės konvergencijos sistemą galima įtraukti dar labiau pritaikytą valstybių narių žmogiškojo kapitalo politikos analizę ir rekomendacijas, kad būtų prasmingai patobulinta ir atnaujinta su užimtumu, socialiniais klausimais, švietimu ir įgūdžiais susijusių rezultatų stebėseną ir analizę. Padedama Europos įgūdžių aukšto lygio tarybos, Komisija ketina visoms valstybėms narėms pateikti 27 šalių Europos Sąjungai skirtą horizontaliąją rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo, parengtą remiantis Europos informacijos apie įgūdžius stebėjimo centro išvadomis ir Europos Komisijos analize.

ES 27 šalių Europos Sąjungai skirtoje rekomendacijoje ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas su švietimu ir įgūdžiais susijusiems struktūriniais klausimams, taip pat jų ryšiui su sparčiai kintančia darbo rinka ir konkurencingumu. Jos tikslas – prisidėti prie darbotvarkės rengimo, siekiant aptarti su ES žmogiškuoju kapitalu susijusius probleminius klausimus, taip pat padėti parengti informaciją atitinkamiems politikos debatams Taryboje ir suteikti informacijos trišaliam socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimui. Tai turėtų papildyti kitus Europos semestro elementus, įskaitant visų pirma bendrą užimtumo ataskaitą, užimtumo gaires; be to, šia rekomendacija bus remiamasi rengiant šalių ataskaitas ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas.

Institucijų lygmeniu Komisija vadovaus glaudesniai bendradarbiavimui ir ryšiams, kad būtų užtikrinamas įvairių Europos semestro elementų suderinamumas ir skatinamas glaudesnis atitinkamų sudėčių Tarybos, visų pirma švietimo, užimtumo ir ekonomikos ministerijų, bendradarbiavimas, kad žmogiškojo kapitalo įgūdžių problema ES ir nacionaliniu lygmenimis būtų sprendžiama laikantis susieto požiūrio.

⁴⁸ 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97.

Politikos įgyvendinimo lygmeniu supaprastinta Europos švietimo erdvės valdymo struktūra galėtų būti glaudžiai integruota į įgūdžių sąjungos valdymą, kad būtų užtikrinamas veiksmingas įvairių valdžios institucijų bendradarbiavimas siekiant sisteminių pokyčių, būtinų didesniai poveikiui užtikrinti. Tvirtos ir lanksčios valdymo struktūros padėtų sustiprinti paramą valstybėms narėms įgyvendinti faktiniais duomenimis grindžiamas reformas. 2025 m. pirmąjį pusmetį Komisija paskelbs Europos švietimo erdvės vertinimo ataskaitą, kuria Taryba remsis atlikdama peržiūrą.

6. Išvados. Tolesni veiksmai

ES konkurencingumo kelrodyje pabrėžiama, kad Europos konkurencingumo ir pasirengimo ateičiai pagrindas yra jos žmonės, kurių įgūdžiai yra reikiama sąlyga. Kuriant įgūdžių sąjungą pateikiamas naujas požiūris, apimantis švietimo, mokymo bei užimtumo politiką ir grindžiamas bendra konkurencingumo vizija. Taip pat įgyvendinamos keturios su įgūdžiais susijusios veiksmų kryptys, kad būtų skatinamos inovacijos, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, parengtis, demokratija ir socialinis teisingumas.

Įgūdžių sąjunga nukreips Komisijos darbą visą šią kadenciją. Ateityje laukia didžiulis iššūkis ir jį pavyks įveikti tik jei visi subjektai, įskaitant valstybes nares, socialinius partnerius, verslo bendruomenę, universitetus ir mokyklas, vadovausis kolektyvinės atsakomybės principu ir griežčiau laikysis susieto požiūrio sprendami klausimus, susijusius su įgūdžių pasiūla ir paklausa (įskaitant įgūdžių ugdymą, pripažinimą, sąsajas su darbo sąlygomis, demografiją, įmonių praktiką).

Visapusiškas įsipareigojimas, – grindžiamas tvirtu įgyvendinimo mechanizmu ir valdymu, įtvirtintu taikant darnų ir optimizuotą konkurencingumo valdymo mechanizmą, kuriuo remiantis priimami sprendimai dėl investicijų bei pokyčių ES ir nacionaliniu lygmenimis ir kuri sudarys konkurencingumo koordinavimo priemonę ir supaprastintas Europos semestras, kai ES ir nacionaliniai fondai teiks paramą, o viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės ryšiams teks svarbesnis vaidmuo, – yra vienintelis būdas siekti pažangos, kaip aiškiai nurodyta komunikate „Įgūdžių sąjunga“. Tai bus grindžiama tvirtu įgyvendinimo mechanizmu ir valdymu per Europos semestrą ir bus remiamasi ES ir nacionalinių fondų parama, o viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės ryšiams teks svarbesnis vaidmuo. Komisija ragina Europos Parlamentą, Europos Vadovų Tarybą, Tarybą ir socialinius partnerius pritarti komunikatui „Įgūdžių sąjunga“ ir aktyviai prisidėti prie jame numatytų iniciatyvų įgyvendinimo.